

N:o 179.

Af Herr A. W. Westerdal: Om anvisande af anslag till ett femklassigt läroverk i Ämål.

Då i Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande Riksdag angående ny anordning af rikets elementarläroverk ingen åtgärd finnes föreslagen med anledning af Ämåls stadsfullmäktiges underdåniga anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes framställa proposition om anslags beviljande för utvidgning af der befintliga treklassiga läroverk till femklassigt — en anhållan som stiftets eforus på det kraftigaste förordat — så, begagnande mig af den i Riksdags-ordningens 55 § medgifna rättighet, tillåter jag mig att i antydt syfte väcka motion.

Enär fråga nu är att för längre tid bestämma både »antalet, arten, omfånget och belägenheten» af rikets elementarläroverk, så torde man böra tillse, att rättvisa vederfares de särskilda orterna ej blott med afseende på förläggandet af de högre och fullständiga läroverken, utan äfven med afseende på de lägre. Tager man då förhållandena i Karlstads stift i betraktande, så visar det sig, att medan det från Karlstad blott omkring fyra mil aflägsna och af ett obetydligt antal lärjungar (1873 vårterminen blott 41) besökta läroverket i Kristinehamn af Kongl. Maj:t föreslås fortfarande skola bibehållas såsom femklassigt; så skall deremot läroverket i Ämål, som under en längre tid af år varit besökt af omkring 60 à 70 lärjungar, som ligger på ett afstånd af cirka åtta mil från närmaste städer och som utgör en central ort för en stor del af Karlstads stift, enligt samma Kongl. proposition äfven för framtiden förblifva treklassigt. Detta uppenbara missförhållande torde nu böra rättas,

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 18 Häft.

och jag vågar därför — med åberopande af här bifogade afskrifter af Åmåls stadsfullmäktiges protokoll den 12 September 1873 och efori med anledning af stadsfullmäktiges framställning afgifna underdåniga utlåtande af den 21 påföljde Oktober — vördsammast föreslå,
 att Riksdagen ville bevilja anslag till ett femklassigt läroverk i Åmål; tillåtande mig dervid antyda, att medel dertill lämpligen kunna vinnas genom läroverkets i Kristinehamn förändring till treklassigt.

Stockholm den 4 Mars 1874.

A. W. Westerdal.

(Afskrift.)

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom skrifvelse den 6 denna månad har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län till min åtgärd öfversändt en af stadsfullmäktige i Åmål gjord underdånig ansökan, att Eders Kongl. Maj:ts tacktes hos Riksdagen framställa nådig proposition om anslags beviljande till beredande af ett femklassigt elementarläroverk derstädes i stället för det nu befintliga treklassiga.

Med öfverlemnande af handlingarne och med vitsordande af deri meddelade uppgifter, får jag i anledning häraf underdånigst och på det kraftigaste förorda bemälda ansökan, så mycket heldre som Åmåls läroverk lemnat synnerligen goda prof på det allvar och den skicklighet, hvarmed undervisningen der bedrifves. När dertill kommer, dels att detta läroverk under en följd af år upptagit större antal lärjungar än något annat af stiftets lägre läroverk och under förliden vårtermin lärjungeantalet der utgjorde 62, då deremot Kristinehamns femklassiga hade endast 41, Filipstads treklassiga 21 och Arvika treklassiga 44, dels att landskapet Dalsland inom sitt vidsträckta område icke har något annat läroverk att tillgå än detta treklassiga, samt dessutom så väl Åmåls stad som orten städse visat ett synnerligt intresse för läroverket, vågar jag

hoppas, att Eders Kongl. Maj:t nådigst tackes hos Riksdagen befordra detta angelägna ärende.

Med djupaste undersåtliga vördnad, trohet och nit framhårdar
Stormäktigste, Allernådigste Konung
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste troppligtigste
tjenare och undersåte

C. H. Rundgren.

Karlstad den 21 Oktober 1873.

(Afskrift.)

*Utdrag af protokollet, hållet hos stadsfullmäktige i
Åmål vid sammanträde å rådhuset den 12 Sep-
tember 1873.*

§ 2.

S. D. Jemlikt stadsfullmäktiges beslut den 8 innevarande månad företogs nu till fortsatt behandling uppskjutna ärendet angående af Herr Vågmästaren och Riddaren P. Larsson väckt motion om ingående till Kongl. Maj:t med underdånig ansökning om utvidgande af härvarande elementarläroverk; och upplästes dervid det af utsedde komiterade i ämnet afgifva utlåtande, så lydande:

»Till Herrar Stadsfullmäktige!

Efter den 8 dennes erhållet uppdrag få undertecknade nu afgifva sitt betänkande i anledning af väckt fråga att hos Hans Maj:t Konungen göra underdånig framställning om behovet af härvarande treklassiga elementarläroverks utvidgande till ett femklassigt sådant.

Till ledning för vårt omdöme i ämnet hafva vi inhemtat och vilja anteckna, att, på sätt skolmatriklarne ådagalägga, treklassiga läroverket härstädes under de senaste fem åren varit besökt af lärjungar till nedan-nämnda antal:

1868, höstterminen.....	59.
1869, vårterminen	63.
» höstterminen.....	72.
1870, vårterminen	74.
» höstterminen	60.
1871, vårterminen	58.
» höstterminen.....	55.
1872, vårterminen	60.
» höstterminen.....	65.
1873, vårterminen	62.

En blick på kartan utvisar tillika, att Åmål ligger ungefär midt emellan närmaste städerna Carlstad och Venersborg, omkring åtta mil ifrån begge och på ännu längre afstånd från köpingen Arvika, samt innehar ett anmärkningsvärdt centralt läge i vestra delen af Carlstads stift med ett skolområde, innefattande i det närmaste Nordals, Vedbo, Tössbo, Nordmarks, Näs och Gilbergs härader.

Enligt Statistiska centralbyråns underdåniga berättelse omfattade nämnde härader vid 1870 års slut en folkmängd af tillhopa 105,835 personer, då folkmängden i hela Vermlands län samtidigt uppgick till 260,392 personer.

I betraktande af dessa omständigheter och då härtill lägges, att genom underlättade kommunikationer, såsom Dalslands kanal, inom dessa på forssande vattendrag rika trakter, vaknat ett industrielt lif, som redan gifvit sig uttryck i flera dervid anlagda och under anläggning varande fabriksinrättningar och gångande verk; att detta lif utan tvifvel, då stora bergslagsbanan här förbi kommer dragande, skall hastigt tillväxa i omfång och verksamhet samt att sagda förhållanden med nödvändighet betinga vidsträcktare elementär skolbildning hos ortens befolkning, än som motsvaras af detta mindre läroverks lärokurser, finna vi, i likhet med motionären, behovet af läroverkets utvidgande vara ovedersägligt.

Vi hafva derföre äran tillstyrka, att Herrar stadsfullmäktige med bifall till motionen i fråga besluta att i underdanighet hos Kongl. Maj:t göra framställning om behovet af ett femklassigt läroverk här i staden, med anhållan det Kongl. Maj:t vid förestående omreglering af statens läroverk täcktes hafva Stadsfullmäktiges framställning i nådig åtanke.

Åmål den 11 Septemher 1873.

J. G. Hamnqvist. B. Chenon. Sven Wigelius. P. Larsson.»

Häruppå och sedan diskussionen i ämnet förklarats slutad, beslöto stadsfullmäktige, med godkännande af komiterades utlåtande, uppdraga åt ordföranden att hos Kongl. Maj:t, med bifogande af detta protokoll, i underdånighet anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen framställa proposition om anslags beviljande till ett femklassigt läroverk härstädes. Som ofvan.

Å Stadsfullmäktiges vägnar:

P. Larsson.

A. E. Lindberg.

N:o 180.

Af Herr M. Huss: Med förslag om tillägg till § 59 Riksdagsordningen.

Vid Riksdagens början anmälde jag inom denna Kammare en värdsam motion, innehållande förslag till åtskilliga förändringar i gällande Riksdags-ordning, alla i det syfte att söka åstadkomma någon förenkling uti riksdagsmaskineriet, derhän att det bortslösande af tid, som i vissa fall nu onekligen eger rum, kunde undvikas. De förslag jag vågade framställa, och hvilka nu vänta på Konstitutions-Utskottets utlåtande, rörde dock endast hvad jag ansåg kunna förenklas vid Riksdagens början samt under dess lopp. Den förändring af § 59 Riksdags-ordningen, som föregående Riksdags Konstitutions-Utskott — uti memorialet N:o 10 — framlade, åsyftande möjlighet af uppskof med viktiga ärendens afgörande från en riksdag till den nästföljande, då tiden för dylikas fullständigare behandling, under sista perioden af Riksdagens grundlagsenliga samman-